

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА
ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК

НАШ ЈЕЗИК

НОВА СЕРИЈА

Књ. V св. 5-6

БЕОГРАД 1954

С А Д Р Ж А Ј

	Страна
1. <i>А. Белић</i> : О упрошћавању поделе на слоге	151
2. <i>М. Стевановић</i> : Напоредна употреба инфинитива и презента са свезицом <i>да</i>	165
3. <i>Др. Милка Ивић</i> : Узрочне конструкције с предлозима <i>због, од, из</i> <i>у савременом књижевном језику</i>	186
4. <i>А. Панов</i> : Из термилошке биљезнице	195
5. <i>М. С. М.</i> : Бундева, тиква, дулек и др.	200
6. <i>М. Ајановић</i> : „Независно“ сложене реченице и однос простих реченица у њима	206
7. Језичке поуке	

УРЕЂУЈЕ ОДБОР

Секретар Уређивачког одбора — Бранислав Милановић

Наука и Вџта

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
БЕОГРАД 1954

Штамперија и књиговезница Српске академије наука, Космајска бр. 28

НАШ ЈЕЗИК

Књига V

Нова серија

Св. 5—6

О УПРОШЋАВАЊУ ПОДЕЛЕ НА СЛГОВЕ У СРПСКОХРВАТСКОМ ЈЕЗИКУ

У прошлом броју НЈ ја сам се зауставио на чланку друга д-ра Ј. Вуковића и трудио сам се да покажем да у цепкању правила о подели речи на слокове не треба ићи сувише далеко. Да би се могао употребити и з г о в о р слокова и за практичну употребу при дељењу речи у штампаном тексту, мора бити извесног уопштавања. Али то уопштавање не треба да иде на штету самог принципа поделе речи на слокове. Ја сам у својим Правописима (од 1923, 1930, 1934 и 1950/52 г.) предложио као општу поделу речи на слокове ону коју је Вук Караџић примењивао у свом писању и у својим делима где се и нарочито бавио поделом речи на слокове (Оглед српског буквара 1827, Скупљени граматички и полемички списи II 280—291, нарочито 282—284). Према томе, ја нисам ништа друго учинио већ формулисао оно што је у употреби постојало. Ја сам се трудио да то вежем за објективне чињенице, тј. за односе гласова у речима. Ако се на тај начин добила тројака могућност поделе сугласничких група у средини речи, то је зато што је то тако одговарало и одговара особинама нашег језика (исп. ниже).

Неки наши стручњаци, као што је др И. Мамузић, изнели су, сасвим погрешно, да је м о ј а подела врло тешка и претставља мучење за оне који хоће да је науче („ход по мукама“), а ја велим и њему и свима другим: да та подела

није моја и да није дата да се учи напамет, већ да свако ко дели речи на слоге по своме језичком осећању пореди своје дељење са изнесеном системом. Он, по моме мишљењу, мора и сам доћи до ње. Формулисање правила дошло је само да помогне свакоме ко дели речи на слоге и да му олакша када се где колеба. Јер колебања у појединим случајевима, као што сам ја то на више места показао, има у нашем језику (Зборник у част Богдана Поповића, Београд, 1929, 273—286), али она нису ни толика ни таква да нема никаквих чврстих правила. Једино онај код кога је поремећено језичко осећање за све ово може сматрати да му се правописним правилима намеће нешто са стране, нешто туђе, нешто што није у њему самом. Само је потребно умети и себе самога посматрати при изговору речи, а то је уопште потребно при употреби нашег правописа. Правописна правила су и дата да свако може проверити своју поделу према оној која је утврђена код Вука и других писаца наших, и ако нађе негде отступања да их са датим материјалом усклади. Мислим да ће сваки наставник који разуме свој посао овако радити са ученицима и наћи у том послу и извесне занимљивости.

Али није питање само у томе. Ја сам, идући за Вуковом поделом речи на слоге, сматрао да нашем језику одговара да се и у писању придржава *природног* изговора слогова јер се наш језик, од Вукове реформе, придржава и писања гласова онако како одговара њиховој природи, тј. онако како се изговарају у нашем народу. Ја сам већ више пута говорио да је Вуков правопис не само фонетски већ, у највећој мери, и фонолошки јер се сваки глас обележава засебним знаком са вођењем рачуна о његовом општем, а у исто време и изворном, изговору, па је, према томе, саввим природно да и подела на слоге буде фонолошка, тј. онаква какву природа наших гласова тражи. Вук је сматрао да се то по себи разуме, па је тако и делио речи на слоге и, према могућностима, тако преносио речи из једног реда у други.

Може се неком учинити да се та правила могу и друкчије формулисати него што је код мене, да наш језик до-

пушта или чак тражи и по неку измену или исправку у њима; то је могуће, и о томе се можемо разговарати и договарати како да најбоље учинимо. Ето, проф. Јован Вуковић је тако нешто покушао (в. НЈ V св. 3—4, 103—117) и у томе правцу треба чинити и даље покушаје.

Али у најновије време јавила се тенденција која са овим нема никакве везе и која би хтела да назове себе „демократском“. Међутим, ја мислим да би јој могао припасти сваки други атрибут само не тај.

Др Илија Мамузић изнео је своје мисли о томе да се речи могу делити на слокове у средини речи и не осврћући се на то како се изговарају; просто да се деле, напр. *сестра* на *сес-тра*. Сличан предлог изнео је и др Јонке, као предлог научне секције Филолошког друштва у Загребу, иако је код њега образложење друкчије.

Према овоме, ово би значило кидање са традицијом која нам је од Вука дошла. То би значило да за дељење речи при штампању имамо једна правила, а при дељењу на слокове друга. Има језика у којима је то установљено тако. Напр. у чешком језику се при дељењу речи у штампани води рачуна о извесне врсте етимолошком принципу (одвајају се засебни саставни делови сложених речи како су састављене, одвајају се наставци и сл., ма се то и не слагало са природом изговора чешког језика). Исп. напр. шта проф. др Фр. Травњичек говори у своме Уводу у чешку фонетику (Праг, 1932, 75, у другој напомени исп. текста): „Нешто друго, а не природно дељење на слокове је дељење правописно, које се обазире на порекло речи: *čas-ny*, *čest-ny* и т. сл.“¹). На тај принцип, иако др Мамузић помиње и чешки језик, наравно, нико не би код нас пристао, па, вероватно, ни др Мамузић. Али онда треба наћи неки други принцип! Шта је у том правцу предложено као спасоносно, видеће се одмах.

¹ „Něco jiného než přirozené dělení na slabiky je dělení *pravopisné* které přihlíží podle možnosti k původu slov: *čas-ný*, *čest-ný* atp.“ Исп. такође и правило о томе ниже.

1.

И. Мамузић (За практичну поделу речи на слоге, *Jezik*, 1953, 2, 54—57) вели да најновија Белићева подела изискује „тако да кажемо, потпуно стручна, права специјалистичка сналажења у српскохрватском гласовном систему. Да бисмо, наиме, ту најновију поделу применили како ваља, треба да умемо разликовати: самогласнике и сугласнике, па од последњих — „струјне“, „пискаве“, „шуштаве“, „праскаве“, „гласнике“ (чак подељене у две врсте) итд. Затим он говори одмах даље: „Знајући за велике муке око ранијих Белићевих подела и предвиђајући сада још знатно веће, и не само муке него и губитак и времена и труда, колико у настави (међу хиљадама наставника и ученика) толико у штампарству (међу хиљадама редактора и штампарских радника) — писац ових редова је покушао да нађе једну поделу која би у исто време и знатно растеретила нашу наставу и била лако применљива у нашој све обухватнијој пракси писменог изражавања“.

Невероватно је, али истинито, да је много штошта у овом образложењу нетачно: нетачно је да се игде у Белићевим Правописима од некога траже „потпуна стручна, специјалистичка сналажења“; нигде ни у једном издању Правописа не помињу се ни „струјни“, ни „гласници“, па, наравно, ни њихова подела у две врсте¹). Ако се у којој граматичкој одељку о образовању гласова о томе говори и у примени на правопис, то је друга ствар; али у Правописима од 1923—1950/52 — нигде се ни једном речју о томе не говори, па се зато и подела на слоге не ставља ни у какву зависност од познавања различитих врста гласова.

Када Мамузић говори о ранијим Белићевим поделама и кад предвиђа око нове поделе — нове муке, он показује тиме да није познавао поделу речи ни у ранијим Правописима ни у овом, најновијем. Јер кад би их познавао, он би

¹ Што се у најновијем издању помињу на једном месту праскави-пискави, шуштави сугласници и сонанти, то је речено узгред, те и ту то није стављено у главно правило.

знао да је та подела од 1923 г. до 1950/52 — *иста*, и да је у новом издању напр. према трећем, тј. оном из 1934, минимално допуњена, и то у духу ранијег Правописа. Чак су у већини текста задржани исти примери и иста правила. Што је у издању од 1950/52 изнесено, како раније дата правила треба примењивати на стране речи, — то је само олакшица, а не мењање ранијег правописа. Што се гласовима на стр. 19 уз *с, ш, з, ж* — додаје и *х* и *џ*, и то није ништа ново и друкчије, него допуна у духу онога што се давало. Према томе, за оне који су знали раније Правописе, није било никаквих новина¹⁾, никаквог мењања принципа, па, према томе, ни разлога за нове „муке“.

Мамузић развија своје идеје о правопису. Нама није потребан изговор слогова, јер то зна и може да савлада мали круг људи. Растављање речи на слокове је писарско-штампарска појава, зато се не треба руководити никаквим озбиљнијим научним разлозима, већ практичним. Њему није познат ниједан правопис који би ову појаву толико везивао за граматику као Белићев. Ето енглеског, ето чешког језика, који развијају правопис у овом правцу без икаквог обзирања на изговор. По Мамузићу они су то чинили што су тежили за *једноставном* поделом „која ће бити приступачна не само филолошки образованим људима него и најширим писменим масама. Зато се и ми можемо служити неграматичким правилима, јер је то једноставније и приступачније, а Вук Караџић је баш ту једноставност унео у наш правопис који задивљује. Према томе, иако то не каже др Мамузић изреком, примити ту једноставност — значило би продужити рад у духу Вукову или тако нешто. Мамузић је чак онај правопис који је заснован на природном изговору назвао недемократским, а онај који он предлаже и за који се не мора ништа знати, ваљда, — демократским.

¹ Напр. на стр. 20 помињање *н, њ* и *м* само је развијање (објашњавање) онога што је раније дато, а није никако какво принципско отступање.

Наравно, кад човек има овакво објашњење појава, он може предлагати свакојаке произвољне и формалистичке начине, па и онај који др Мамузић предлаже.

Прво, није тачно да и прост човек (да ли су слагачи баш тако прости људи?!) не уме природно да дели слокове јер му то намеће само познавање језика. принуђавање да слагач или ма ко други друкчије дели слокове него што изговара — никако се не може назвати демократским поступком, јер демократизам није у форми, већ у садржини.

Ја сам већ једном рекао да правописна правила о дељењу речи на слокове не треба учити, већ само испоредити природно дељење на слокове које постоји код свакога ко познаје свој језик, па и код ученика гимназије, и ускладити са изнесеним. То иде у методску обуку ученика. Ту наставници раде заједно са ученицима на материјалу који им је заједнички и заједнички долазе до правила. Радити друкчије значило би огрешити се о основне принципе домаћег језика у средњој школи. Свако уосталом може и сам да изведе овај мали експеримент.

Истина је да се обично не тражи онолико фонетско дељење на слокове колико у нашем језику (није ту Белић сам и није то Белић измислио!), али ни један правопис није толико фонетички (или још боље фонолошки) колико српски, заслугом Вука Караџића, па зато српски правопис мора имати и поделу на слокове више фонетску него други језици. Сваки је језик у том правцу прописао правила у вези са својом структуром! Енглески језик, у којем се изговор речи не слаже са правописом, није ни могао узети изговор речи као принцип за поделу на слокове, већ се послужио правилима у вези са својим правописом (то вреди и за друге језике са историским правописом!). И чешки правопис није онако произвољан како то др Мамузић претставља. Видели смо да је код њега правописно дељење у вези са постанком речи¹). А ако се не зна како је група сугласника постала, ту влада потпуна неодређеност (исп.

¹ Поред онога што је напред изнесено, исп. и *Pravidla českého pravopisu* (Vydala Česká akademie věd a umění), Праг, 1946, стр. VIII-IX.

do-sti и *mys-liti* и сл.). Дакле је и овде узет један теориски (тј. научни) принцип, наравно, без обзира на то колико он вреди. Ако узмемо и друге словенске језике, видећемо да нигде нема оне произвољности која се предлаже за наш језик. Тако напр. словеначки правопис (*Slovenski pravopis, izdala Slov. akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana, 1950, 36—37*), поред општих прописа о томе да сугласници иду са самогласницима (*de-la-ti*) и да предметке треба одвајати на почетку сложених речи (*ob-re-za-ti* и сл.), за групе сугласника у средини речи дају се два правила (додају се потоњем слогу сугласничке групе које могу стајати у почетку речи или се одвајају у потоњи слог делови сугласничких група који могу стајати у почетку речи), а, сем тога, слично чешкоме језику, одвајају се слогови и онда када претстављају наставке за грађење речи и за облике (исп. *s. kost-jo, mast-na* и сл.)¹). Ја нећу улазити у то колико разлога има за све ово, али се не може рећи да је њихов правопис у овом правцу произвољан и лакши од нашег. И Руси траже да се слогови одвајају према изговору, на основу фонетског принципа. „Можно сказати, што перенос основан у нас на фонетическом принципе“ (исп. М. В. Ушакова, *Методика правописания, Учпедгиз, 1947, 63*) и према томе се предлажу и нарочита вежбања у нижој и вишој гимназији²). И у пољском језику нарочити су услови границе слога (исп. напр. J. Stein i R. Zawiliński, *Gramatyka języka polskiego, Варшава, 1907, 295—301*). Али њихов правопис, имајући посла са нарочитим приликама пољског језика, прописује тачно начин писања нарочито код вокала и сложених речи, а у средини речи даје пуну слободу: може се делити и *wa-rstva, war-stva, wars-twa, warst-wa* — само не *warstw-a; Tur-cja, Tu-rcja, Turc-ja*, само не *Turcj-a* (St. Jodlowski i W. Taszycki, *Zasady pisowni polskiej i interpunkcji, 1946, 54—55*).

На основу свега овога видимо да се ни у једном словенском језику не одбија потпуно веза са структуром јези-

¹ Н. д. стр. 36.

² Исп. о слогу са теориске стране А. Абеле, Къ вопросу о слогѣ (*Slavija III 1924-5, 1—34*).

ка у овом правцу као што се то жели за наш језик, иако ниједан словенски правопис није у оној мери заснован на гласовном изговору као што је наш.

2.

Мамузић даје четири правила о подели речи на сло­гове. Прво и четврто одговарају и нашим правилима; разли­ка је у другом и трећем, тј. када је у средини речи група су­гласника. Ту он вели да се два или више сугласника пишу тако да први глас припадне једном слоту, а остали — другом. У страним речима могу и два сугласника ући у први слог, обично кад постоји „краћа“ реч са истим сугласницима.

Дакле, правила су сасвим механичка. Истина, треба ипак знати да ли је која реч страна и има ли према себи и краћу реч. Није тешко видети колико се насиље врши над језиком када се тражи да се дели *лас-та* м. *ла-ста*, *веш-то* м. *ве-што*; *гоз-ба* м. *го-зба*, *дас-ци* м. *да-ци*, *сес-тра* м. *се-стра* и сл. У исто време јасно је да се у поделу на сло­гове уноси велика недоследност. Напр., треба делити: *не-за-јаж-љив*, ме­ђутим *грам-жљив*, *убис-тво* међутим *по-бра-тим-ство* итд. Готово би се из сваке граматичке области могло за то наве­сти доста примера. Као што се из ових примера види, они се тичу случајева када је први сугласник у групи речи *с*, *ш*, *з*, *ж*. Ту, заиста, као што се може видети из примера које сам дао у горњој расправи, има најмањи број отступања. То је најчвршће правило нашег изговора, и у те се групе не може дирати. Па и ту нам Мамузић предлаже потпуно не­поштовање изговора. И други принцип Мамузићев о томе да *могу* у страним речима бити одвајана два сугласника, и то обично када има напоредна краћа реч, — ово обично уноси неодређеност. Овако општа правила, наравно, не вреде много.

3.

Мамузић на различне начине хвали ову своју поделу. У своме одушевљењу он се толико заборавља да сасвим не­тачно тврди да код мене има двадесет правила. Да узмемо

ово питање о дељењу сугласничких група у средини које претставља главно размимоилажење међу нама.

Колико ја могу да проценим, ту се код мене место Мамузићева два правила дају, углавном, три:

1. Када је *с, ш, з, ж, х* и *ф* почетни сугласник у групи, онда он иде са целом групом сугласника потоњем слогу (*се-стра, је-згро, пи-смо, слу-жба*).

2. Када *л, љ, р, в* и *ј* стоје иза других сугласника, онда се они њима придају и иду са потоњим слогом (*све-тлост, ћу-дљив, ме-тла* итд.); само ако је испред њих један од поменутих сугласника или *н, њ* и *м*, они се одвајају (*бор-је, хал-ва, ор-ла* и сл.).

3. Сви се остали сугласници у групама раздвајају.

Када је речено да се по овим правилима деле и сугласници у средини речи кад их је више, полазећи од последњег ка претходним, и да се на сличан начин деле и сугласници у страним речима, мислим да то није ништа ново и да то „муке“ Мамузићеве није могло увећати.

Тако изгледају та правила по суштини када се посматра најобичнији изговор тих гласова и најопштија правила која би се могла на основу изговора дати. И у многим другим случајевима у нашем језику показује се да у појавама нашег изговора ти гласови иду заједно (напр. иако су сонанти звучни пред њима се не мењају мукли сугласници: *твој, слој, срести* и сл.). Али, наравно, овде се не пита то.

То би биле, углавном, оне Танталове муке на које је ставио наш правопис и децу, и њихове наставнике, и слагаче, и коректоре, и цео остали свет. Али Мамузић не осећа колико је све њих оптужио у неосећању свога матерњег језика! Вук када је писао свој Буквар пре 127 година, износио је овакву поделу на слокове малој деци и не сањајући колику ће главобољу она проузроковати њиховим несрећним потомцима. Истина, требало би да је они знају или осећају од буквара, а гимназија само да провери то знање или осећање! Што није тако, томе није крив ни Вук Караџић ни наш књижевни правопис.

4.

Али ако је некоме пошто-пото стало да упрости ова правила макар она и добро одговарала нашем изговору, наравно, то се може, макар и с муком учинити, као што сам и досада напомињао. Само треба гледати да се нова правила не косе флагрантно са особинама нашег изговора макар у извесном случају те особине биле и у мањине претставника наших говора или у мањим случајевима гласовних.

Ако се, дакле, хоће по сваку цену да упрости подела на слоге, онда се мора поћи од колебања у изговору. Ја сам побележио многа таква колебања у пракси и код Вука и потврдио сам да се она налазе до извесне мере и у изговору. У новије време добили смо потврде за извесна колебања и код д-ра Бр. Милетића и код д-ра Јована Вуковића (в. НЈ н. с. V, 107 и 118). Ако проценимо све такве случајеве, ми можемо горе изнесена правила свести свега на два:

1. Када се у средини речи сугласницима *с, ш, з, ж, х* и *џ* почиње група сугласника или када у тој групи има тих сугласника, онда сви сугласници иза тих гласова, заједно са њима, иду потоњем слогу.

2. У свима осталим случајевима групе се сугласничке деле тако да првом слогу припада први сугласник, а остали — другом.

На овај начин не бисмо се огрешили о основни принцип нашег изговора изнесен у првој тачки, а што се тиче друге тачке, ту је и иначе преовлађивао принцип поделе сугласника или бар колебљивости у њихову дељењу.

Под прво правило иду сви примери наведени код мене у 28 а) (стр. 19); под друго правило иду такође сви примери наведени у мојој књизи у т. 29 као друга група примера (*трам-вај, О-сман-ли-ја* итд.); сви примери наведени код мене у т. 30 иду у горњу другу тачку. Остаје нам да завршимо анализу свих осталих примера на стр. 20 и 21.

Од двадесет примера ту наведених једанаест иду под другу тачку, а у девет случајева по ранијим правилима требало би да је граница пред групом сугласника. Ово су ти случајеви:

- а) *светлост, ћудљив, пажљив*
- б) *пажња, пркосна, пизма, песма*
- в) *сматрати*
- г) *оружје, мишији*
- д) *свакакво*

Од ових једанаест примера — седам су обухваћени првом тачком, тј. у њима имамо на првом месту сугласнике *с, ш, з* и *ж* и, према томе, те групе сугласничке иду са потоњим слогом; остају свега четири случаја:

- а) *светлост, ћудљив*
- б) *сматрати*
- в) *свакакво* —

у којима се сугласници *т, д* или *к* налазе испред *л, љ* и *в*. Ако прегледамо материјал који сам ја изнео у поменутој расправи мојој, констатоваћемо следеће: на стр. 277 ја изреком велим: „Ја мислим... да је могућно изговорити...: и *свје-глост* и *свјет-глост*“... За *ћудљив*, тј. код мене, *распадљив* (иста страна), вреди исто што и за *свјетлост*, дакле могућност двојаког изговора и са дељењем сугласника и без дељења. За *свакакво* — исп. *ка-ква* и *как-ва* (на истој страни). „И ово колебање ја приписујем изговору (*ibid.*). Гдегод то тврдим, значи да сам ја, проверавајући те примере (наравно, како се изговарају у народу), нашао да тога колебања има и у изговору. Остаје нам још једино *сматрати*. Истина је да код Вука у овим случајевима имамо само одвајање оба сугласника заједно (исп. *до-бра, ко-пра, Пе-тру, прем-дрост* и сл. у 43 примера), али ипак то не мора значити да је увек тако, јер код осталих сличних сугласника (*л* и *љ*) видели смо да стварно може бити и једно и друго. Овде је несумњиво да је одвајање сугласника — чешће. Али ако се узме овај случај у вези са свима осталим у којима се употребљавају сонанти, видеће се да растављање сонаната и њихово колебање између састављеног и растављеног писања — знатно наткриљује њихово нерастављање у поменутом засебном случају, па се може, мислим, у овако упрошћеној подели на слокове и сасвим занемарити. Уосталом, као што

се могло видети, и Бр. Милетић и д-р Јован Вуковић (НЈ н. с. V, 107 и 118) имају колебања у изговору баш у овим случајевима.

Ако узмемо случајеве са 21 стр. мог Правописа (т. 31), ту *грам-жљив*, *дру-штво*, *побратим-ство*, *о-штро*, *је-згро*, *имор-фни*, *лим-фни*, *људ-ски*, *студент-ски*, *гол-фски* — иду по првом правилу; *рот-ква* ишло би по другом. Код *укотвљен*, *умртвљен*, *појмљив* и сл. — подела би морала бити *укотвљен*, *умртвљен*, *појмљив*, што — према колебањима код *тв* (-*тв* и -*т-в*-), — не би било сасвим немогуће. Исто тако по другом би правилу ишло: *ко-рек-тно*; али би се према њему морала примити и подела *кон-стан-тно*, *бриљан-тно*, *трам-пни*, што при извесном колебању писања *н* и после сугласника *с* и сл., и са њима и одвојено од њих (в. код мене ор. cit. 277), — не би било сасвим немогуће.

Из овога се види да се, вршећи извесна уопштавања, и овде можемо задовољити са она два правила која напред истакосмо.

Све ово заједно показује да се при жељи што већег упрошћавања поделе речи на слоге можемо ограничити за средину речи на два правила: једно, када сугласници врсте *с* (*с*, *ш*, *з*, *ж*, *ф* и *х*) иду увек са сугласницима за њима, било да се налазе у почетку групе речи или у њој, припадајући идућем слогу, и, друго, када се сугласници растављају после првога сугласника.

Овакво упрошћено дељење на слоге, о којем сам ја напомињао у више махова (исп. „Политику“ од 22 II 1953 НЈ н.с. IV 144, НЈ н.с. V 125), није ипак изведено механички, као што је дељење Мамузићево, него на основу онога што или у највећој мери или до извесне мере допушта и изговор.

5.

Поменућу и оно што је о овоме закључила Правописна секција (Хрватског филолошког друштва), а што је саопштио Људевит Јонке (Jezik, 1953, 2, 57—59).

И он се позива на то, „како је prof. Belić zamrsio rastavljanje riječi na slogove u poslednjem izdanju *Pravopisa*“,

како је већ било говора у њихову листу и како то „*potanko dokazuje i članak prof. Mamuzića*“. Да ли сам ја замрсио поделу на слокове, да ли је то доказао д-р Мамузић и да ли је штогод он размрсио, — то је друго питање. Главно је, каквих се принципа држи у овом правцу „Правописна секција“ и да ли се то може прихватити.

„Полазећи са становишта, да је растављање ријечи у писму и штампи посве практичан посао, Правописна секција у свим случајевима, гдје се између два самогласника налазе два, три или четири сугласника, предлаже неколико могућности растављања, при чему се ипак поставља ово начело: на другу страну не ваља преносити такве сугласничке скупове, који се тешко могу изговорити“. Зато они препоручују: *на-ру-чје* или *на-руч-је*, *ма-чка* или *мач-ка*, *бум-бар*, — али не *бу-мбар*. Тако они предлажу: *је-згра*, *јез-гра*, *сестра*, *друштвен*, *школ-ство* и такође: *сестра*, *друштвен*, *школс-тво*, затим и: *сестра*, *друштвен*, *школст-во*, — само не *школ-ство*. Исто тако они деле: *сред-ство*, *пој-мљив*, *разбијач* или: *средс-тво*, *појм-љив*, *раз-бијач* и *средст-во*, — само не *сре-дство*, *по-јмљив*.

Мислим да је у једном правцу Правописна секција недоследно поступила. Кад већ не води бриге о томе да ли се изговара *средст-во* или *средс-тво* или *сред-ство*, — зашто је забранила *сре-дство*? Кад се не обраћа пажња на изговор у једним случајевима, зашто обраћати само у „најтежим“ и ко ће их одредити? Секцији је најтеже *сре-дство*, а појединцима може бити теже *средс-тво* или *средст-во*. Ко ће ту бити судија? Зар се овим не уноси у поделу произвољно начело које тешко може упутити читаоце у један начин дељења слогова. Секција нешто не препоручује; па да ли ће она тако код сваке речи нешто препоручивати, а нешто неће? Колико ту треба да има „преорука“?!

Кад Правописна секција не узима у обзир изговор, већ само обзире писца и „слагара“ и „модерних стројева“, мада ствари са њима не стоје увек тако трагично како је претстављено, — требало је оставити па нека дели и преноси речи како ко хоће и уме. Истина, досада хартија и редови нису

били преуски, а и слагачи су се сналазили, али, нажалост, свима се не може угодити. Ми ћемо се у томе одликовати од многих словенских правописа, у којима се и у овом правцу прописује извесна доследност или извештан ред.

Јесте, овај је предлог можда још „простији“ од Мамузићева, али је он, у исто време, и још неприхватљивији.

А. Белић